

ERR: 100 sekundi video: Digitaalne jalajälg ja privaatsus

12. Veebr 2016

Iga internetti kasutatav inimene jätab endast võrku maha suurel hulgal teavet, mida nimetatakse digitaalseks jalajäljeks. Miks on kasulik enda poolt väljapaisataval infovool silm peal hoida ja kas nüüdsel ajastul saab üldse rääkida privaatsusest? Nende küsimuste üle arutleb Tartu ülikooli krüptograafia juhtivteadur Helger Lipmaa.

Mida kujutab endast digitaalne jalajälg ja kuidas me neid jätame?

Digitaalne jalajälg koosneb kõikvõimalikust informatsioonist, mida inimene on elu jooksul enda kohta internetti maha jätnud. Peale selle kuulub sinna ka info, mille on teised tema kohta jätanud. Näiteks võib mõelda postitustele sotsiaalmeedias, aga ka infole, mis teie meelest ei ole avalik, kuid on kättesaadav vähemalt teatud inimestele. Näiteks erinev info riigi andmepankades.

Digitaalset jalajälge liigitatakse aktiivseks ja passiivseks, mis on nende vahe?

Vahe on selles, et aktiivne jälg on teie enda tekitatud ja passiivset tekitavad teie nõ naabrid, sõbrad ja kõikvõimalikud muud organisatsioonid. Aktiivse jalajälje kohta on teil muidugi palju parem kontroll ja ülevaade.

Miks võiks oma digitaalset jälge ise kujundada ja sel silma peal hoida?

Passiivse jalajälje kohta on inimesel kahjuks väga vähe kontrolli, aktiivset aga saab ise aktiivselt kujundada. Miks seda peaks tegema on tänu sellele, et inimese kohta on internetis olemas üllatavalt palju informatsiooni. Alates kõikvõimalikust teie poolt sotsiaalmeediasse postitatud infost, selle kohta mida te hommikul sõite, lõpetades sellega, mis on teie kohta kirjas näiteks panga sisemises andmebaasis, riigi erinevates andmebaasides jne. Kogu see info on üllatavalt suur.

Minu lemmiknäide selle kohta on üks rahvusvaheline idufirma, kelle nõ tooteks paarikümne aasta pärast saaks olema nõ virtuaalne surematuse. Nende plaanis on koguda internetist inimese kohta käiv informatsioon ja selle järgi taastada inimese loomus nii täpselt, kui vähegi võimalik. Võttes arvesse seda, et internetis on tõesti olemas infot nii teie lähedaste kohta kui ka selle kohta, mida te hommikul sõite ei pruugi see üldse olla utoopiline.

Kuidas on infoühiskond ja sotsiaalmeedia muutnud meie arusaamu privaatsusest?

Mõnes mõttes on privaatsus täiesti modernne kontseptsioon, vanasti oli privaatsus kergesti hallatav. Teie kohta omasid infot teie naabrid, lähikond ja ehk ka naabrite naabrid. Kui soovisite suuremat privaatsust, siis tuli teil kolida teise külla. Industriaalajastul selline lahendus enam ei töötanud.

Kahjuks võib praegu öelda, et inimeste arusaam privaatsusest on hakanud minema tagasi ürgaega. Uuesti postitavad inimesed enda kohta kõikvõimalikku infot veebis ja samuti on kogu info nende kohta kättesaadav ka nende teadmata. Kahjuks ei ole praegu privaatsuse saavutamine enam nii lihtne. Ainsaks raudkindlaks versiooniks, kuidas garanteerida, et teist jalajälge maha ei jää on piltlikult öeldes juhtme seljast välja võtmine. Kahjuks ei ole see tihti võimalik.

Miks tasub oma privaatsust kaitsta ja kuidas seda teha?

Täna kasutavad arvutit isegi beebid, aga samas seda, mis seal arvuti sees tegelikult on, seda teavad ainult eksperdid. Seetõttu on minu kõige suuremaks soovitusel korraldada ja osaleda igasugustel privaatsust käsitlevatel koolitustel, et omandada teadmisi selles osas, mis on privaatsus ja kuidas seda hoida. Ühtegi lihtsat retsepti selle kohta pole, elu muutub kogu aeg, tehnoloogia areneb ja internet areneb kiiremini, kui miski muu. Ühiskond on muutunud väga palju.

Kas digitaalset jalajälge on võimalik ka vähendada?

ERR: 100 sekundi video: Digitaalne jalajälg ja privaatsus

Avaldatud veebilehel Andmekaitse Inspeksioon (<https://www.aki.ee>)

Mingil määral kindlasti, kõige ekstreemsem lahendus on kohtu teel aga ka Google pakub võimalust teatud juhtudel võimalust võtta maha leheküljed, mis sisaldavad teie kohta privaatset infot. Kas see ka tegelikult maha võetakse, ei tea keegi. See tähendab lihtsalt seda, et info pole enam avalikult leitav.

ERR-Novaator: 12.02.2016

http://novaator.err.ee/v/teadlase_100_sekundit/709729f3-43c1-4c73-80fa-6c5d49d2cedd/100-sekundi-video-digitaalne-jalajalg-ja-privaatsus [1]

Allikas URL:

<https://www.aki.ee/et/uudised/meediakajastus/err-100-sekundi-video-digitaalne-jalajalg-ja-privaatsus>

Lingid:

[1] http://novaator.err.ee/v/teadlase_100_sekundit/709729f3-43c1-4c73-80fa-6c5d49d2cedd/100-sekundi-video-digitaalne-jalajalg-ja-privaatsus